

Βασικοί τομείς, είδη δημοσιογραφίας

Ι. Η Είδηση και το σχόλιο

1) Ειδησεογραφία, δηλαδή η καθαρή είδηση

Σκοπός της: να ανακοινώσει γεγονότα

Μέθοδος: αναγράφει ειδήσεις

Προέλευσή της: εξακριβωμένα στοιχεία και γεγονότα

Περιεχόμενο: είναι αντικειμενικό

Απήχηση: θετική

2) Ερμηνευτική δημοσιογραφία με σχολιασμό που διακρίνεται σε:

- **Άρθρο** είναι δημοσιογραφικό κείμενο που περιέχει υποκειμενικές αναλύσεις και σχολιάζει γεγονότα της επικαιρότητας.

- **Γελοιογραφία**

- **Σχόλιο**

- **Χρονογράφημα** είναι δημοσιογραφικό κείμενο που σατυρίζει επίκαιρα κοινωνικά και πολιτιστικά ζητήματα με λογοτεχνικό χρώμα και εύθυμο τρόπο.

Σκοπός της ερμηνευτικής δημοσιογραφίας: να σχολιάσει γεγονότα

Μέθοδος: ερμηνεύει ειδήσεις

Προέλευσή της: η αντικειμενική γνώση αλλά και τα συναισθήματα του δημοσιογράφου που την παρουσιάζει.

Περιεχόμενο: υποκειμενικό

Απήχηση: Με επιφυλάξεις.

2) ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΙΔΗΣΗ

Είναι το είδος επικοινωνίας που έχει μέσο το γραπτό λόγο

Απαιτείται:

- Πομπός
- Δημοσιογράφος
- Δέκτης (αναγνώστης)

Βέβαια το μήνυμα μπορεί να μην γίνει αντιληπτό από όλους τους αναγνώστες με τον ίδιο τρόπο. Π.χ η είδηση « σφαγή στου Καραϊσκάκη» θα εκληφθεί διαφορετικά από κάποιον άσχετο με τα αθλητικά.

3) ΓΕΓΟΝΟΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΟ

Γεγονός :

- Πράξη που έχει συντελεστεί, συμβάν, π.χ η μάχη της Αλαμάνας αποτέλεσε μια από τα ηρωικότερα γεγονότα της επανάστασης του 1821.
- πράγμα βέβαιο αναμφισβήτητο, π.χ είναι γεγονός πως η κρίση μας επηρεάζει.
- δεδομένο, βάση συλλογισμού ή συμπεράσματος, π.χ το γεγονός ότι είσαι δικαστής επιβάλλει ...
- γεγονός τετελεσμένο, π.χ τον έφερε προ τετελεσμένου γεγονότος.

Σχόλιο:

- κρίση για πράξεις ή γεγονότα, π.χ είχε ενθουσιώδη σχόλια για την ερμηνεία του.
- σύντομη ερμηνεία λέξεων και φράσεων κάποιου κειμένου και μάλιστα αρχαίων συγγραφέων, π.χ τα σχόλια του Κακριδή για την «Οδύσσεια».

Παράδειγμα είδησης χωρίς σχόλιο

1) Οι μαθητές της Γ' Λυκείου στο σχολείο μας σημείωσαν μεγάλη επιτυχία στις Πανελλήνιες εξετάσεις για Α.Ε.Ι και Τ.Ε.Ι. Οι περισσότεροι μάλιστα μπόρεσαν στη σχολή που επιθυμούσαν. Τόσο οι καθηγητές όσο και οι μαθητές ήσαν ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από τα αποτελέσματα...

Παράδειγμα είδησης με σχόλιο

2) Το σχολείο μας θριάμβευσε!! Σε ποσοστό που πλησιάζει το 100% οι συμμαθητές μας είναι οι μεγάλοι νικητές των φετινών Πανελληνίων εξετάσεων. Ο ενθουσιασμός τους, όπως και εκείνος των καθηγητών ήταν απερίγραπτος. Η επιτυχία όμως η δική μας του χρόνου θα είναι ακόμα μεγαλύτερη.

4) ΠΑΡΕΜΒΟΛΗ ΞΕΝΩΝ ΣΧΟΛΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΙΔΗΣΗ

Συχνά ο δημοσιογράφος παρεμβάλλει σχετικά σχόλια που έκαναν άλλα πρόσωπα. Τότε υπάρχουν:

- **ειδικά σημεία στίξης** (κόμματα, εισαγωγικά, παρενθέσεις, διαφορετικά γράμματα, διπλή παύλα).
- **Ειδικές εκφράσεις** (όπως δήλωσε, ισχυρίστηκε, σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές).

Παράδειγμα είδησης με σχολιασμό

« Λίγο μετά το τέλος του δραματικού αγώνα ο οποίος έληξε με σκορ 2-1, που σημειώθηκε το τελευταίο τέταρτο του ματς, οι προπονητές των 2 ομάδων έκαναν δηλώσεις. Όπως ανακοίνωσε ο προπονητής της νικήτριας ομάδας, το αποτέλεσμα ήταν αναμενόμενο, γιατί οι παίκτες του έπαιξαν απίθανα.

Σύμφωνα με τη γνώμη του άλλου προπονητή το αποτέλεσμα δεν ήταν δίκαιο, γιατί, όπως ισχυρίστηκε, η ομάδα του έπαιξε καλύτερα και έχασε από κακοτυχία».

Παράδειγμα είδησης με σημεία στίξης ως σχόλιο

- Η Τροχαία δεν αφήνει από την τσιμπίδα της ούτε... παπάκι.

- Μπαρούτι το...γάλα ! Γάλα με ραδιενέργεια που φτάνει 154 φορές πάνω από το επιτρεπτό όριο...
- 250.000 Ελληνόπουλα στο σφαγείο ! Άρχισαν σήμερα οι γενικές εξετάσεις...

5) ΔΙΑΠΛΟΚΗ ΤΟΥ ΓΕΓΟΝΟΤΟΣ ΜΕ ΤΟ ΣΧΟΛΙΟ ΣΤΗΝ ΕΙΔΗΣΗ

Εφόσον σε μια είδηση διαπλέκονται γεγονότα (αντικειμενικά στοιχεία) και σχόλια (υποκειμενικά στοιχεία), το αποτέλεσμα μπορεί να είναι:

- **θετικό** = όταν ο αναγνώστης έχει σφαιρική πληροφόρηση και γίνεται φανερό η διάκριση ερμηνειών από τα γεγονότα στην είδηση .
- **αρνητικό** = ταυτίζεται το γεγονός με το σχόλιο και παραπλανάται ο αναγνώστης. Επομένως επιβάλλεται ο αναγνώστης να έχει κρίση και ήθος ο δημοσιογράφος.

Παράδειγμα είδησης

Είδηση: Το ποσό των 640 εκατομμυρίων δραχμών ξοδεύτηκε για την ενοικίαση γραφείων που είχαν έδρα τα μέλη της Ελληνικής αποστολής στη διάρκεια της Ολυμπιάδας στο Σίδνεϋ.

Σχόλια: Το ποσόν δεν είναι εξωφρενικό, αν σκεφτεί κανείς πως οι άλλες χώρες είχαν τακτοποιήσει το σχετικό θέμα πριν ένα χρόνο, ενώ εμείς φροντίσαμε τους δυο τελευταίους μήνες. Βέβαια, άλλοι το θεώρησαν υπέρογκο σε μια εποχή λιτότητας. Και τόνιζαν πως έπρεπε να αρκεστούν τα μέλη της Ελληνικής αποστολής σε πολύ λιγότερα χρήματα.

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΗΣΗΣ

1) Η οργάνωση της είδησης

Για να παρακολουθήσουμε ένα γεγονός δηλώνουμε συνήθως:

- Τον τόπο
- Το χρόνο
- τον τρόπο
- την αιτία
- το σκοπό
- το αποτέλεσμα

Για να παρουσιάσουμε ένα πρόσωπο δηλώνουμε συνήθως:

www.mariafilologos.gr Φιλόλογος – συγγραφέας Μαρία Χρήστου-Πατρινού, Ζωντανά και on line μαθήματα σε Εκθεση, Αρχαία, Λατινικά, Λογοτεχνία, 6943729366. christouxmaria@yahoo.gr

- Το όνομα
- Την ηλικία
- Την καταγωγή, το επάγγελμα

Η ανεστραμμένη πυραμίδα της είδησης

ΣΤΗ ΠΡΩΤΗ ΒΑΘΜΙΔΑ, ΣΤΟΝ ΤΙΤΛΟ

Στην πρώτη βαθμίδα, τη γενική συνοψίζονται τα γεγονότα σε μια περίοδο λόγου.

ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΒΑΘΜΙΔΑ, ΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΗ

Παρουσιάζονται περιληπτικά ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ της είδησης στην πρώτη ή στις δυο πρώτες παραγράφους.

ΣΤΗ ΤΡΙΤΗ ΒΑΘΜΙΔΑ, ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΙΔΗΣΗΣ

Εκτίθενται αναλυτικά τα γεγονότα στις επόμενες παραγράφους

Η ανεστραμμένη πυραμίδα έγινε, γιατί εξυπηρετεί τους αναγνώστες. Τη σημερινή εποχή της ταχύτητας και του πλήθους των ειδήσεων χρειαζόταν με κάποιο τρόπο ο αναγνώστης να βλέπει το θέμα κάθε είδησης από τον τίτλο και κατόπιν, αν ενδιαφέρεται, να διαβάσει την περίληψη στις πρώτες παραγράφους. Όταν έχει χρόνο και τα νέα τον ενδιαφέρουν, μπορεί να διαβάσει τις λεπτομέρειες ή να επιλέξει ένα θέμα περισσότερο ενδιαφέρον.

Παράδειγμα είδησης με την τεχνική της ανεστραμμένης πυραμίδας

Είδηση: παραλίγο τραγωδία από έκρηξη θερμάστρας.

Συνοπτικά: Προχτές μια δυνατή έκρηξη συντάρaxε την οδό Σπάρτης στον Βύρωνα. Η αιτία δεν ήταν από...εμπρηστική βόμβα αλλά από σόμπα υγραερίου, την οποία ο ιδιοκτήτης άναψε απρόσεκτα, χωρίς να πάθει τίποτα σοβαρό, ενώ το οίκημα του υπέστη μεγάλες ζημιές.

Ανάπτυξη της είδησης: Χτες το απόγευμα στην οδό Σπάρτης στο Βύρωνα μια έκρηξη αναστάτωσε τους περίοικους και τους έκανε να βγουν πανικόβλητοι από τα σπίτια τους, μην ξέροντας τι να υποθέσουν. Γρήγορα όμως έμαθαν την αιτία. Ο ιδιοκτήτης του οικήματος στον αριθμό 35 λόγω του μεγάλου κρύου ήθελε να ανάψει τη σόμπα υγραερίου που είχε. Αλλά ενώ την άναβε, κάπνιζε τσιγάρο!! Η έκρηξη ήταν πολύ δυνατή και τον πέταξε μακριά τρομοκρατημένο αλλά σώο και μόνο με μικροτραυματισμούς. Το μικρό σπίτι όμως έπαθε μεγάλες ζημιές.

www.mariafilologos.gr Φιλόλογος – συγγραφέας Μαρία Χρήστου-Πατρινού, Ζωντανά και on line μαθήματα σε Εκθεση, Αρχαία, Λατινικά, Λογοτεχνία, 6943729366. christouxmaria@yahoo.gr

Απαρηγόρητος ο Κ.Κ απέδωσε το συμβάν στην κακιά ώρα - και στην απροσεξία του - θα λέγαμε εμείς.

2) Η οπτική γωνία του δημοσιογράφου στην είδηση

Ο δημοσιογράφος δεν καταγράφει απλώς σαν ουδέτερος παρατηρητής τα γεγονότα, αλλά και τα παρουσιάζει ανάλογα με αυτό που θέλει να τονίσει πιο πολύ. Αναμφίβολα έχει αποστολή πρώτα να ενημερώνει και ύστερα να διαμορφώνει την κοινή γνώμη. Το πρώτο του καθήκον, που είναι να συγκεντρώνει ειδήσεις και να τις δίνει αντικειμενικά, απαιτεί πολύ κόπο, ενώ του δίνει μικρή ικανοποίηση. Το δεύτερο γίνεται με την ευθύνη του να εκφέρει γνώμες, χωρίς όμως να αποσιωπά τα γεγονότα και του χαρίζει κύρος, επιρροή, καλή φήμη. Έτσι πολύ σωστά η δημοσιογραφία ονομάζεται τέταρτη εξουσία δίπλα στη νομοθετική, τη δικαστική και την εκτελεστική.

3) Ο τίτλος της είδησης

Παραλείπονται:

- Οι λέξεις που λείπουν είναι όσες εννοούνται από τα συμφραζόμενα.
- Από τα μέρη του λόγου παραλείπεται το ρήμα ή αν υπάρχει, είναι συνήθως γ' προσώπου σε απλό ή ιστορικό Ενεστώτα ή Αόριστο. Η σύνταξη είναι ενεργητική ή παθητική όταν δεν αναφέρεται ποιος έκανε την πράξη.

Το ύφος των τίτλων μπορεί να είναι χιουμοριστικό, δραματικό, σοβαρό, περιγραφικό.

Η στίξη περιέχει αποσιωπητικά, θαυμαστικά, εισαγωγικά. Όλα αυτά προσφέρουν στον τίτλο σπουδαιότητα, εκκρεμότητα και ένταση.

Όσον αφορά **τη λειτουργία της γλώσσας στους τίτλους.**

- Όσοι έχουν σοβαρό ύφος κάνουν λογική χρήση της γλώσσας,
- η ποιητική λειτουργία της γλώσσας γίνεται με λογοπαίγνια, μεταφορές, ομοιοκαταληξία, παρηχήσεις, ενώ όσοι έχουν χιουμοριστικό ή αστείο ύφος προτιμούν τη συναισθηματική χρήση της.

Παράδειγμα τίτλων

- Κυνηγητό άγριο έχει εξαπολύσει η Τροχαία στα παρανόμως σταθμευμένα οχήματα.
- Σιαμαία γεννήθηκαν προχθές σε κλινική της Λίμας.
- Σεισμός εντάσεως 6,9 της κλίμακας Ρίχτερ στον Πύργο.
- Φοβερό ναυάγιο στο Ιόνιο!
- Κατά 25% αυξάνονται τα τηλεφωνικά τέλη.
- Ακονίζουν τα μαχαίρια οι 2 αιώνιοι αντίπαλοι Ολυμπιακός- Παναθηναϊκός πριν το τελικό ντέρμπυ.

1) Συντακτικά στοιχεία στην είδηση

- A) Η χρήση των λεκτικών συνόλων στην είδηση
- B) Ενεργητική και παθητική σύνταξη στην είδηση
- Γ) Η χρήση των ονοματικών προσδιορισμών στην είδηση
- Δ) Ο προσδιορισμός χρόνου στην είδηση.

A) Η χρήση των λεκτικών συνόλων στην είδηση

Κανονική σειρά:

Υ-Ρ

Υ-Ρ-Α

Υ-Ρ-Α-Α

Υ-Ρ-Α-Κ

B) Ενεργητική και παθητική σύνταξη στην είδηση

Ενεργητική: δίνει έμφαση στο υποκείμενο του ρήματος.

Παθητική: δίνει έμφαση στην πράξη ή αποσιωπά το υποκείμενο

Π.χ για αποσιώπηση ή άγνοια του δράστη:

- Δεν αντιμετωπίζονται με το σωστό τρόπο τα θέματα της παιδείας.

- Απαγορεύτηκε η απογείωση των αεροπλάνων από το αεροδρόμιο Ελληνικού μέχρι νεωτέρας εντολής.
- Αντιμετωπίζονται θετικά τα αιτήματα των λιμενεργατών.

Π.χ για έμφαση στην πράξη:

- φοβερό έγκλημα διαπράχθηκε χτες στον Βόλο.
- Τραγικό αεροπορικό δυστύχημα σημειώθηκε στο Παρίσι.
- Πέντε χωριά επλήγησαν από ξαφνική νεροποντή.

Ο όρος που τονίζεται τίθεται στην αρχή της πρότασης.

Γ) Η χρήση των ονοματικών προσδιορισμών στην είδηση

Συχνή είναι η χρήση των Ομοιόπτωτων ή Ετερόπτωτων, γιατί συντομεύουν την είδηση. Αποδίδονται έτσι τα βασικά χαρακτηριστικά (όνομα, καταγωγή, επάγγελμα) των προσώπων τα οποία συμμετέχουν στα γεγονότα που αναφέρει ο δημοσιογράφος.

Π.χ κεραυνός χτύπησε χτες αφήνοντας θύματα σε αγροτική περιοχή έξω από τη Λαμία. Νεκροί είναι ο γεωργός Χ.Β. 55 ετών, και η γυναίκα του Η.Λ. 50 ετών, νοικοκυρά, κάτοικοι και ο δυο της Γραβιάς.

Δ) Ο προσδιορισμός χρόνου στην είδηση.

Ο χρόνος προσδιορίζεται με:

- Επιρρηματικούς προσδιορισμούς (π.χ ήρθε αργά)
- Εμπρόθετους προσδιορισμούς (π.χ με το χάραμα ξεκίνησαν)
- Προσδιορισμούς σε πτώσεις (π.χ επέστρεψε τη νύχτα)
- Χρονικές προτάσεις (π.χ όταν διαβάσεις να πας βόλτα)
- Χρονικές μετοχές (π.χ Μιλώντας συνέχισε να βαδίζει)
- Χρονικές επιρρηματικές εκφράσεις (π.χ αύριο ξημερώνει μια καινούρια μέρα)
- Επιρρηματικό κατηγορούμενο (π.χ έφτασε καθυστερημένος)

Σε μια αφήγηση απαιτείται να προσδιορίσουμε τα γεγονότα από την άποψη του χρόνου. Να δηλώσουμε δηλαδή:

1. Χρονική βαθμίδα:

Παρελθόν, π.χ οι Έλληνες νίκησαν
παρόν, π.χ οι Έλληνες νικούν
μέλλον, π.χ οι Έλληνες θα νικούν.

2. τρόπο:

Εξακολουθητικό (θα γράφω), Συνοπτικό (θα γράψω), συντελεσμένο (θα έχω γράψει).

3. **Χρονική στιγμή**, π.χ τότε εμφανίστηκε το αγόρι.
4. **Βαθμός χρονικής διάρκειας**, π.χ για πολλά χρόνια δεν τον είδε.
5. **Χρονική αφετηρία**, π.χ έχει να εμφανιστεί εδώ και έξι μήνες.
6. **Χρονικό τέρμα**, π.χ εργάστηκε ως αργά τη νύχτα
7. **Χρονική επανάληψη**, π.χ τον συμβουλεύω κάθε μέρα.
8. **Χρονική σχέση**:
 - σύγχρονο, π.χ ενώ εκείνος διάβαζε, η αδελφή του πότιζε τον κήπο.
 - προτερόχρονο, π.χ όταν το άκουσε, ευχαριστήθηκε.
 - υστερόχρονο, π.χ θα συνεχίσει μέχρις ότου τελειώσει την εργασία.

2) Το σχόλιο πάνω σε μια είδηση

Στις εφημερίδες υπάρχουν πολλά δημοσιεύματα που σχολιάζουν ειδήσεις της επικαιρότητας.

Π.χ **Έτοιμη να αποδεχτεί τα μέτρα η κοινωνία**

«Η ελληνική κοινωνία είναι έτοιμη να αποδεχτεί τα μέτρα για το κάπνισμα και αυτό αποτελεί το θετικό της όλης υπόθεσης. Τα αποτελέσματα των ερευνών δείχνουν εντυπωσιακά ποσοστά αποδοχής των μέτρων. Είμαστε έτοιμοι να επαναδιαχειριστούμε την καπνιστική συνήθεια. Το γεγονός αυτό εγγυάται την επιτυχία της προσπάθειας».

3) Τα αστέρια της είδησης

Οι δημοσιογράφοι ιεραρχούν τις ειδήσεις ανάλογα με τα διακριτικά στοιχεία, **«τα αστέρια» της είδησης**. Αυτά είναι:

Επικαιρότητα (ανάλογα με την επικαιρότητα των ειδήσεων).

Εγγύτητα (ανάλογα με το πόσο κοντά συμβαίνουν).

Σπουδαιότητα (ανάλογα με το πόσο σπουδαίο είναι το γεγονός).

Σπανιότητα (ανάλογα με το πόσο σπάνιο και ασυνήθιστο είναι το γεγονός).

Εκρηκτικότητα (ανάλογα με το αν το γεγονός της είδησης προκαλεί κάποιου είδους σύγκρουση).

Συγκίνηση (αν προξενεί ενδιαφέρον και συγκίνηση).

Συνέπειες (ανάλογα με τις συνέπειες που θα έχει).

Όσο πιο πολλά αστέρια έχει μια είδηση τόσο πιο ενδιαφέρουσα θα είναι.

Π.χ « Αλληπάλληλα κύματα προσφορών σχεδιάζουν για τους καλοκαιρινούς μήνες οι έμποροι προκειμένου να αντιμετωπίσουν τη βουτιά στον τζίρο, που έφτασε έως και 40% τον Μάιο. Το πρώτο καλοκαιρινό κύμα προσφορών ξεδιπλώνεται τις ημέρες αυτές, με μεγάλους αλλά και μικρούς εμπόρους να ρίχνουν τις τιμές έως και 50%, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις ξεπερνούν και το 60%. Ο καύσωνας δεκαήμερων προσφορών- που εκδηλώνεται σε όλους τους τομείς, από την ένδυση και την υπόδηση μέχρι τα ηλεκτρικά, τα παιχνίδια και τα καλλυντικά- αναμένεται να συνεχιστεί μέχρι τις εκπτώσεις στις 15 Ιουλίου, καθώς οι έμποροι ανησυχούν ότι η πτώση στις πωλήσεις θα διατηρηθεί αμείωτη».

Η είδηση αυτή έχει Επικαιρότητα, Εγγύτητα, Συνέπειες.

Η εγγύτητα αποτελεί ένα από τα αστέρια της είδησης. Όσο πιο κοντά διαδραματίζεται το γεγονός τόσο πιο ενδιαφέρον είναι. Έτσι αν γινόταν ένα ναυάγιο με 80 νεκρούς σε μια μακρινή χώρα, θα περνούσε στα «ψιλά» των εφημερίδων. Το ναυάγιο όμως του πλοίου «Σάμινα» μονοπώλησε το ενδιαφέρον του κοινού για πολλές μέρες, ενώ δόθηκαν άφθονες πληροφορίες για άλλα παλαιότερα τραγικά ναυάγια στις ελληνικές θάλασσες, επειδή ακριβώς συνέβη τόσο κοντά μας.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΙΔΗ

Διόγγραμμα

1) Βίος – βιογραφία / Μυθιστορηματική βιογραφία

2) Βιογραφικό σημείωμα

3) Αυτοβιογραφία, Μυθιστορηματική αυτοβιογραφία

4) Αυτοβιογραφικό σημείωμα

5) Απομνημονεύματα

6) Ημερολόγιο

7) Συστατική επιστολή

8) Βίος- Συναξάρι (βιογραφίες αγίων)

www.mariafilologos.gr Φιλολογος – συγγραφέας Μαρία Χρήστου-Πατρινού, Ζωντανά και on line μαθήματα σε Εκθεση, Αρχαία, Λατινικά, Λογοτεχνία, 6943729366. christouxmaria@yahoo.gr

Αρχικά θα εξετάσουμε τα δυο πρώτα

1) Βίος – βιογραφία / Μυθιστορηματική βιογραφία

2) Βιογραφικό σημείωμα

- α) Τα γεγονότα και τα σχόλια σε ένα βιογραφικό σημείωμα
- β) Η δομή και το περιεχόμενο ενός βιογραφικού σημειώματος
- γ) Το διάγραμμα ενός βιογραφικού σημειώματος
- δ) Λεξιλόγιο ενός βιογραφικού σημειώματος

Παραδείγματα διαφόρων βιογραφικών ειδών:

Πλούταρχος = *Βίοι παράλληλοι*.

Τ. Αθανασιάδη = *Αλβέρτος Σβάϊτσερ*.

Μ. Ιορδανίδου = *Λωξάντρα*.

Μακρυγιάννη = *Απομνημονεύματα*.

Γ. Τερτσέτη = *Τα απομνημονεύματα του Κολοκοτρώνη*.

1) Βίος – βιογραφία

Ορισμός: Αφήγηση για το έργο και τη ζωή ενός μόνο ανθρώπου που ξεχώρισε σε διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής.

Στόχος του συγγραφέα:

- Να αφήσει στις επόμενες γενιές υλικό άξιο μνήμης για τον βιογραφούμενο και την εποχή του.
- Να διδάξει άμεσα ή έμμεσα.

Χαρακτηριστικά –ύφος:

- Είναι υποβοηθητική πηγή της ιστορίας και η αφήγηση γίνεται αντικειμενικά.

Μυθιστορηματική βιογραφία

Ορισμός: Αποτελεί ό,τι και η βιογραφία αλλά με πιο λογοτεχνική μορφή.

Στόχος του συγγραφέα:

- Να αφήσει στις επόμενες γενιές υλικό άξιο μνήμης για τον βιογραφούμενο και την εποχή του.

- Να διδάξει άμεσα ή έμμεσα.

Χαρακτηριστικά –ύφος:

- Έλκει περισσότερο το ενδιαφέρον του αναγνώστη από την απλή βιογραφία.
- Πρέπει να αντιμετωπίζεται επιφυλακτικά ως ιστορική πηγή.
- Το ύφος είναι λογοτεχνικό.

2) Βιογραφικό σημείωμα

Ορισμός:

Κείμενο που περιέχει στοιχεία από τη ζωή και τη δράση ενός ατόμου.

Συγγραφέας:

Αφηγητής είναι ένα άλλο πρόσωπο μεταγενέστερο ή σύγχρονο του βιογραφούμενου.

Στόχος του συγγραφέα:

Επιδιώκει να πληροφορήσει τον αναγνώστη με στοιχεία για τη ζωή του βιογραφούμενου.

α) Τα γεγονότα και τα σχόλια σε ένα βιογραφικό σημείωμα

Χρειάζεται να ξεχωρίζει το γεγονός από το σχόλιο του συγγραφέα

β) Η δομή και το περιεχόμενο ενός βιογραφικού σημειώματος

Η ζωή

- α. Καταγωγή
- β. σπουδές
- γ. Βιοπορισμός
- δ. Γνωρίσματα του χαρακτήρα του

Το έργο

- Α. γενικός χαρακτηρισμός
- Β. Η ποιότητά του (τα θέματα τους, το κλίμα τους, η γλώσσα τους, η σύνθεσή τους).
- Γ. η έκδοση του έργου του (πριν και μετά το θάνατό του).

Παράδειγμα βιογραφικού σημειώματος**Η ζωή**

- Α. Ο Κ. Καβάφης γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια, που είχε ανθούσα ελληνική παροικία το 1863 και εκεί πέθανε το 1933. Μετά το θάνατο του πατέρα του που ήταν έμπορος, η οικογένειά του αντιμετώπισε οικονομικά προβλήματα. Έζησαν στην Κων/λη και το Λονδίνο.
- Β. Δεν ακολούθησε πανεπιστημιακές σπουδές αλλά είχε μεγάλη μόρφωση λόγω της προσωπικής του μελέτης. Γνώριζε γαλλικά και αγγλικά.
- Γ. Εργάστηκε για πολλά χρόνια ως υπάλληλος στην Εταιρεία υδάτων της Αλεξάνδρειας.
- Δ. Έζησε σε κοσμοπολίτικα κέντρα της εποχής, κυρίως στην Αλεξάνδρεια και απέκτησε μεγάλη πείρα ζωής. Ήταν μοναχικός και εσωστρεφής.

Το έργο

- Α. Το προσωπικό του ύφος που διακρινόταν για την εκφραστικότητα, τη λεπτή ειρωνεία και την παραστατικότητα.
- Β. Αρχικά τα ποιήματά του ήταν στην καθαρεύουσα και επηρεασμένα από το ρομαντισμό. Γρήγορα όμως βρήκε το προσωπικό του ύφος. Η ποίησή του δεν έμοιαζε με την ποίηση του Παλαμά, που είχε καθιερωθεί και άργησε να γίνει γνωστός. Τον πρωτοπαρουσίασε ο Γρηγόριος Ξενόπουλος με άρθρο του στο περιοδικό *Παναθήναια*.
- Γ. Γρήγορα η ποίησή του βρήκε οπαδούς. Πάντως μετά το θάνατό του το έργο του καταξιώθηκε περισσότερο. Θίγει θέματα που ταλανίζουν και το σύγχρονο άνθρωπο. Γνώρισε το έργο του αλληπάλληλες εκδόσεις και μεταφράσεις σε πολλές γλώσσες.

Ένα βιογραφικό σημείωμα προσφέρει στον αναγνώστη όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται για να κρίνει ένα πρόσωπο. Το ενδιαφέρον μας ελκύουν προσωπικότητες του καλλιτεχνικού ή του επιστημονικού κόσμου. Γνωρίζοντας τα σημαντικά γεγονότα της ζωής ενός ανθρώπου αντιλαμβανόμαστε καλύτερα τη σημασία του έργου του. Επιπλέον ο γενικός χαρακτηρισμός ενός προσώπου επιτρέπει στους αναγνώστες να κρίνουν αν έχει τα προσόντα για μια συγκεκριμένη θέση.

γ) Το διάγραμμα ενός βιογραφικού σημειώματος**Η ζωή**

- α. Καταγωγή
- β. σπουδές
- γ. Βιοπορισμός
- δ. Γνωρίσματα του χαρακτήρα του

Το έργο

- Α. γενικός χαρακτηρισμός
- Β. Η ποιότητά του (τα θέματα τους, το κλίμα τους, η γλώσσα τους, η σύνθεσή τους,
- Γ. η έκδοση του έργου του (πριν και μετά το θάνατό του)

δ) Λεξιλόγιο ενός βιογραφικού σημειώματος

Έργο = το συγκεκριμένο αποτέλεσμα μιας ενέργειας, το καθήκον.

Εργασία = δουλειά.

Σταδιοδρομία = η επαγγελματική δραστηριότητα με προοπτική διάρκειας.

Επάγγελμα = η κύρια εξειδικευμένη εργασία που ασκείται για βιοπορισμό.

Άεργος = ο αδρανής.

Άνεργος = όποιος δε βρίσκει εργασία.

Απασχόληση = η χρησιμοποίηση κάποιου για όλο τον εργάσιμο χρόνο.

Υποαπασχόληση = μερική απασχόληση.

Πρόσληψη = η τοποθέτηση εργαζόμενου σε κανονική θέση εργασίας.

Διορισμός = η τυπική πράξη της πρόσληψης.

Διαθεσιμότητα = απομάκρυνση υπαλλήλου από την εργασία του, χωρίς όμως στέρηση του μισθού του.

Απόλυση = η διακοπή εργασιακής σχέσης και μισθού αλλά με ισχύοντα τα δικαιώματα συνταξιοδότησης.

Παραίτηση = η οικειοθελής (με τη θέλησή του) απομάκρυνση του εργαζόμενου με διακοπή μισθού αλλά δικαίωμα συνταξιοδότησης, αν υπάρχουν οι προϋποθέσεις.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΙΔΗ

- 1) Βίος – βιογραφία / Μυθιστορηματική βιογραφία
- 2) Βιογραφικό σημείωμα
- 3) Αυτοβιογραφία, Μυθιστορηματική αυτοβιογραφία
- 4) Αυτοβιογραφικό σημείωμα
- 5) Απομνημονεύματα

- 6) Ημερολόγιο
- 7) Συστατική επιστολή
- 8) Βίος- Συναξάρι (βιογραφίες αγίων)

Θα εξετάσουμε τα 3,4

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΙΔΗ - ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

- 3) Αυτοβιογραφία, Μυθιστορηματική αυτοβιογραφία
- 4) Αυτοβιογραφικό σημείωμα

- A) Σύγκριση ενός αυτοβιογραφικού σημειώματος με ένα βιογραφικό σημείωμα*
- B) Το έμμεσο σχόλιο στο αυτοβιογραφικό σημείωμα*
- Γ) Σύγκριση δυο Αυτοβιογραφικών σημειωμάτων*
- Δ) Ο πρακτικός σκοπός ενός (αυτό)βιογραφικού σημειώματος*

3) Αυτοβιογραφία

Χαρακτηριστικά –ύφος:

- Μη λογοτεχνικό ύφος
- Ο αφηγητής συμμετέχει στα γεγονότα ως αυτόπτης μάρτυρας ή ως πρωταγωνιστής.
- Χρησιμοποιείται συνήθως α' ρηματικό πρόσωπο.
- Ο αφηγητής αναφέρει όσα εμπίπτουν στην αντίληψή του.

Μυθιστορηματική αυτοβιογραφία

Χαρακτηριστικά –ύφος:

- Λογοτεχνικό ύφος
- Χρησιμοποιείται συνήθως γ' ρηματικό πρόσωπο.
- Αφηγητής / παντογνώστης. Ο αφηγητής δεν αναφέρει μόνο όσα εμπίπτουν στην αντίληψή του, αλλά γνωρίζει τα πάντα.

Στην αυτοβιογραφία ο ίδιος ο συγγραφέας αναφέρει γεγονότα της ζωής του σε πρώτο πρόσωπο και βέβαια κεντρικό πρόσωπο αποτελεί ο γράφων. Αντιθέτως η www.mariafilologos.gr Φιλόλογος – συγγραφέας Μαρία Χρήστου-Πατρινού, Ζωντανά και on line μαθήματα σε Εκθεση, Αρχαία, Λατινικά, Λογοτεχνία, 6943729366. christouxmaria@yahoo.gr

μυθιστορηματική βιογραφία αποτελεί σύνθεση πολύπλοκη. Ο συγγραφέας είναι το κεντρικό πρόσωπο, ίσως όμως με διαφορετικό όνομα. Ενδιαφέρει κυρίως η πλοκή και ο γράφων έχει ρόλο παρατηρητή, χρησιμοποιώντας αφήγηση στο γ' πρόσωπο.

4) Αυτοβιογραφικό σημείωμα

Ορισμός:

Κείμενο που περιέχει στοιχεία για τη ζωή του ίδιου του συγγραφέα.

Συγγραφέας :

Όποιος συντάσσει το κείμενο.

Στόχος του συγγραφέα:

- Γράφεται για πρακτικούς σκοπούς, όπως την κατάληψη θέσεως εργασίας, μια υποτροφία. Παρουσιάζει τα στοιχεία που εξυπηρετούν αυτόν το σκοπό.
- Μπορεί να περιέχει πολλά στοιχεία ή να μην αναφέρει άλλα, ανάλογα με το σκοπό του συντάκτη του.

Χαρακτηριστικά ενός (αυτό)βιογραφικού σημειώματος :

Υπάρχουν κάποια σταθερά στοιχεία, όπως:

1. Έτος, τόπος γέννησης,
2. Οικογενειακή κατάσταση
3. Σπουδές
4. Στρατιωτικές υποχρεώσεις
5. Προϋπηρέια
6. Συστατικές επιστολές

Β) Το έμμεσο σχόλιο στο αυτοβιογραφικό σημείωμα

(Γ. Ψυχάρης)

Το αυτοβιογραφικό σημείωμα του Παπαδιαμάντη (δες σχολικό σελ. 86) περιέχει πληροφορίες έμμεσες για την οικογενειακή του ζωή, τα οικονομικά του προβλήματα και για τη θρησκευτικότητα του: ταξίδι στο Άγιο Όρος, αγιογραφίες του, δημοσίευση θρησκευτικού ποιήματος. Όσον αφορά το έργο του δεν αναφέρει καθόλου αυτά που ακόμη δεν είχαν δημοσιευτεί. Αντιλαμβανόμαστε όμως πως η διηγηματογραφία ήταν η βασική του απασχόληση. Πάντως συμπεραίνουμε ότι ήταν άτομο που δεν πρόβαλε καθόλου τον εαυτό του.

Κανείς δεν μπορεί να κάνει απόλυτα αντικειμενική αυτοβιογραφία. Γράφει συνήθως όσα θεωρεί σημαντικά για τη ζωή του και πιθανόν να αποκρύψει για προσωπικούς λόγους γεγονότα. Έτσι παρατηρούμε ότι ο Παπαδιαμάντης δεν αναφέρει τίποτα για την οικογενειακή ή την οικονομική του κατάσταση. Παρουσιάζεται με αξιοπρέπεια και σεμνότητα, χωρίς να επιζητά να αποσπάσει τη λύπηση των άλλων.

Γ) Σύγκριση δυο Αυτοβιογραφικών σημειωμάτων

Ενώ ο Παπαδιαμάντης γράφει τόσο ταπεινά, ο Γ. Ψυχάρης αντίθετα στο αυτοβιογραφικό του σημείωμα (δες σχολικό σελ. 88) δεν αναφέρεται καθόλου στην εσωτερική πορεία του ούτε βασίζεται σε χρονολογίες, αλλά επιδιώκει να δώσει μια εντυπωσιακή εικόνα του εαυτού του. Ελάχιστα σημεία της ζωής του αναφέρει και άλλα εννοούνται. Γράφει με τη γλώσσα εκείνη που υποστήριξε στο έργο του, τη δημοτική με τονισμένα στο έπακρο μερικά γνωρίσματά της.

Δ) Ο πρακτικός σκοπός ενός (αυτό)βιογραφικού σημειώματος

Γράφεται για πρακτικούς σκοπούς, όπως την κατάληψη θέσεως εργασίας, μια υποτροφία. Παρουσιάζει τα στοιχεία που εξυπηρετούν αυτόν το σκοπό.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΙΔΗ

- 1) Βίος – βιογραφία / Μυθιστορηματική βιογραφία
- 2) Βιογραφικό σημείωμα
- 3) Αυτοβιογραφία, Μυθιστορηματική αυτοβιογραφία
- 4) Αυτοβιογραφικό σημείωμα

- 5) Απομνημονεύματα
- 6) Ημερολόγιο
- 7) Συστατική επιστολή
- 8) Βίος- Συναξάρι (βιογραφίες αγίων)

Θα εξετάσουμε τα 5,6,7,8

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΙΔΗ - ΜΕΡΟΣ 3ο

- 5) Απομνημονεύματα
- 6) Ημερολόγιο
- 7) Συστατική επιστολή
- 8) Βίος- Συναξάρι (βιογραφίες αγίων)

5) Απομνημονεύματα

- **Ορισμός:**

Αφηγήσεις γεγονότων από πρόσωπο που συμμετείχε σε αυτά.

- **Χαρακτηριστικά:**

- Έχουν προσωπικό χαρακτήρα , αλλά τονίζονται πιο πολύ οι κοινωνικές, πολιτικές και ιστορικές συνθήκες.
- Καταγράφονται σε μεταγενέστερο χρόνο από τότε που συνέβησαν.
- Μπορούν να αποτελέσουν ιστορική πηγή αφού διασταυρωθούν με άλλες.

Τα Απομνημονεύματα μπορεί να αναφέρονται σε πολιτικά και στρατιωτικά γεγονότα, ενώ τα ημερολόγια σε προσωπικές εμπειρίες του συγγραφέα.

6) Ημερολόγιο

- **Ορισμός:**

Καταγράφονται οι εμπειρίες του συγγραφέα με χρονολογική σειρά.

- **Συγγραφέας:**

Το ίδιο πρόσωπο που γράφει το ημερολόγιο, σε α' ενικό πρόσωπο.

- **Στόχος του συγγραφέα:**

Επιδιώκει να εκφράσει τις σκέψεις του, τους προβληματισμούς του και τα συναισθήματά του. Μπορεί να απευθύνεται στον εαυτό του ή σε μελλοντικούς αναγνώστες.

www.mariafilologos.gr Φιλόλογος – συγγραφέας Μαρία Χρήστου-Πατρινού, Ζωντανά και on line μαθήματα σε Εκθεση, Αρχαία, Λατινικά, Λογοτεχνία, 6943729366. christouxmaria@yahoo.gr

- **Εξωτερικά στοιχεία:**

Έχουμε ημερομηνία, χρονολογία και προσδιορισμούς τόπου.

- **Ύφος:**

Μπορεί να είναι ανεπίσημο ή επιμελημένο ή οικείο και έχει εξομολογητικό χαρακτήρα.

Το περιεχόμενο = αναφέρεται σε προσωπικά βιώματα ή γεγονότα ή σε προβλήματα της εποχής. Τα γραφόμενα είναι από τη σκοπιά εκείνου που κρατά το ημερολόγιο και συνήθως αφορούν τον ίδιο.

Εξωτερικά γνωρίσματα = τα γεγονότα στο ημερολόγιο βρίσκονται με αυστηρά χρονολογική σειρά. Σε κάθε σελίδα του υπάρχει ημερομηνία. Ο αφηγητής γράφει σε α' πρόσωπο συνήθως, σχολιάζει, παρατηρεί και οι φράσεις συχνά είναι επιγραμματικές.

Σε ποιον απευθύνεται = εκείνος που το γράφει κυρίως απευθύνεται στον εαυτό του, γιατί οι εξομολογήσεις είναι αυστηρά προσωπικές. Μερικές φορές όμως απευθύνεται σε άλλο πρόσωπο ή γενικά στους ανθρώπους. Τότε το ύφος γίνεται πιο κατανοητό, ενώ στην περίπτωση της προσωπικής εξομολόγησης, η γλώσσα του μπορεί να είναι συνθηματική ή συνειρμική.

Ενδιαφέρον = Έχει πολύ μεγάλο, αφού μέσα από τις σελίδες του, αν μάλιστα έχει ζωντανή γλώσσα, εμφανίζεται μια ολόκληρη εποχή. Εξάλλου βλέπουμε τον τρόπο σκέψης του συγγραφέα, τις ανησυχίες του. Όταν μάλιστα είναι επώνυμο πρόσωπο, τότε κατανοούμε το έργο του και αποκτάμε πολύτιμα στοιχεία για το χαρακτήρα του.

Σχέση ανάμεσα σε ημερολόγια και απομνημονεύματα = το ημερολόγιο αναφέρεται σε γεγονότα τη στιγμή που διαδραματίζονται και έχει αμεσότητα, ενώ τα απομνημονεύματα είναι επανεξέταση του παρελθόντος και για αυτό έχουν το χάρισμα της πιο αντικειμενικής ματιάς. Πάντως και τα 2 συνήθως γνωστοποιούνται στους ανθρώπους πολύ χρόνο ύστερα από τη συγγραφή τους.

7) Συστατική επιστολή

Ορισμός:

Κείμενο στο οποίο γίνονται συστάσεις για κάποιο άτομο.

Συγγραφέας :

Κάποιος που γνωρίζει καλά το συστηνόμενο πρόσωπο.

Στόχος του συγγραφέα:

Γράφεται για πρακτικούς σκοπούς, όπως την κατάληψη θέσεως εργασίας, μια υποτροφία. Βεβαιώνει πως έχει τα ανάλογα προσόντα.

Χαρακτηριστικά:

Να είναι περιεκτική και ειλικρινής.

Δομή:

1. Πρόλογος (αναφέρει πόσο γνωρίζει τον ενδιαφερόμενο και συνοψίζει τη θέση του).
2. Ανάπτυξη (περιγράφει τα προσόντα και τα αρνητικά του υποψηφίου).
3. Επίλογος (αποτρέπει ή προτρέπει για τον ενδιαφερόμενο).

Η συστατική επιστολή αποτελεί επίσημο έγγραφο, ένα είδος διαπιστευτηρίου για κάποιο πρόσωπο και χρησιμοποιείται για πρόσληψη σε εργασία, επιλογή για υποτροφία, απευθυνόμενο σε δημόσιους οργανισμούς, σχολεία, εργοδότες. Το ύφος του επιβάλλεται να είναι όπως όλων των επισήμων εγγράφων τυπικό, σοβαρό, όχι όμως ψυχρό.

Παράδειγμα θετικής συστατικής επιστολής

Ξάνθη 4/5/2010

Κύριοι,

Στο χρονικό διάστημα 1998 έως 2009 ο μηχανολόγος- μηχανικός Α.Ζ εργάστηκε στην εταιρεία μου ως υπεύθυνος παραγωγής και αποδείχθηκε εξαιρετικός υπάλληλος.

Επέδειξε μεγάλη προθυμία, προνοητικότητα και πρωτοβουλία. Κατέχει άριστα το αντικείμενό του, είναι συνεργάσιμος και διευθύνει άριστα τους υφισταμένους του. Συνδυάζει έμφυτα χαρίσματα και αντικειμενικά προσόντα (γλωσσομάθεια, σοβαρές σπουδές).

Προσωπικά συνιστώ ανεπιφύλακτα να τον προσλάβετε. Είμαι σίγουρος πως θα μείνετε απόλυτα ικανοποιημένοι από την εργασία του.

Με εκτίμηση

Γ. Ρ.

8) Βίος- Συναξάρι (βιογραφίες αγίων)

• Ορισμός:

Το *συναξάρι* είναι η διήγηση και η περιγραφή, πρώτον, του μαρτυρικού θανάτου του πιστού χριστιανού και δεύτερον, του βίου όλων των Αγίων της εκκλησίας, γεγονότα τα οποία προέρχονται από τις συνέπειες της ομολογίας της ορθοδόξου πίστεως

• Συγγραφείς:

Τα *Συναξάρια* δημιουργήθηκαν από συντμήσεις Μαρτυρίων και Βίων αγίων τα οποία γράφτηκαν από διάφορους ανώνυμους μεταγενέστερους συγγραφείς.

